

2020-07-30
A2020/01669/MRB

Arbetsmarknadsdepartementet

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällsfrågor
Box 206
351 05 Växjö

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq- personers utsatthet för s.k. omvändelseterapi

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers utsatthet för s.k. omvändelseterapi. I uppdraget ingår även att i dialog med relevanta aktörer samla och redovisa en bild av unga hbtq-personers egna erfarenheter av företeelser som har uppfattats som omvändelseterapi. Myndigheten ska beakta den kunskap som finns bland de aktörer som arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck.

Myndigheten får för uppdragets genomförande 2020 använda högst 250 000 kronor från utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering, anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m., anslagsposten 7. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 november 2020. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2021. Myndigheten ska redovisa uppdraget samt lämna en ekonomisk redovisning av använda medel till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 mars 2022. En delredovisning ska även lämnas den 1 mars 2021. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Den totala kostnaden för att genomföra uppdraget beräknas till 500 000 kronor.

Bakgrund

Regeringens arbete för att stärka hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter bedrivs sedan 2014 med utgångspunkt från strategin för lika

rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Strategin har lagt grunden för ett långsiktigt arbete inom de befintliga fokusområdena som omfattar våld, diskriminering och andra kränkningar, unga hbtq-personer, hälsa, vård och sociala tjänster, privat- och familjeliv, kulturområdet samt det civila samhället. För varje fokusområde finns en av regeringen uttalad ambition som utgår från de av regering och riksdag beslutade målen för respektive politikområde. För vissa fokusområden identifieras strategiska myndigheter som därigenom ges en uttalat definierad roll för strategins genomförande.

Som aviserats i budgetpropositionen för 2020 avser regeringen att komplettera strategin med en handlingsplan för att ytterligare förstärka arbetet för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. En handlingsplan syftar till att komplettera och kraftsamla arbetet. Handlingsplanen ska även fokusera på aktuella utmaningar och konkreta åtgärder.

Skälen för regeringens beslut

På senare år har frågan om s.k. omvändelseterapi riktad mot hbtq-personer, i synnerhet unga hbtq-personer, uppmärksammats alltmer av bland annat olika civilsamhällesaktörer. För den svenska regeringen är det oacceptabelt att unga hbtq-personer utsätts för tvång eller olika slags påtryckningar för att dölja sin sexualitet eller könsidentitet. Alla i Sverige ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Det är brottsligt att tvinga någon till s.k. omvändelseterapi och kan bestraffas t.ex. som olaga tvång. Om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta heder ska det ses som en försvårande omständighet när påföljden bestäms. Det är dessutom viktigt att betona att s.k. omvändelseterapi inte får förekomma inom hälso- och sjukvården där all behandling ska utgå från ett medicinskt behov. Det saknas dock kunskap om förekomsten av s.k. omvändelseterapi både i Sverige och internationellt.

Det finns inte heller en gängse definition av begreppet omvändelseterapi. Ofta anses det dock innefatta olika typer av beteenden såsom påtryckningar och tvång för att en person inte längre ska identifiera sig som hbtq-person eller inte ge uttryck för den delen av ens identitet. Avsaknaden av en gemensam förståelse av begreppet är något som behöver uppmärksammas inom ramen för uppdraget. Det är nu 40 år sedan homosexualitet avskaffades som sjukdomsdiagnos i Sverige. Sedan dess har mycket förändrats men det finns fortfarande mycket arbete kvar innan alla

människor kan känna att de har rätt att leva ett liv där deras rättigheter och identitet fullt ut respekteras. För barn och unga kan stödet i identitetsutvecklingen vara avgörande för självkänslan och den psykiska hälsan i allmänhet.

Unga hbtq-personer kan vara särskilt utsatta i ett hedersrelaterat sammanhang. Det finns uppgifter om att unga hbtq-personer kan utsättas för s.k. omvändelseterapi som en form av hedersrelaterat våld och förtryck. Kunskapsluckorna om vad begreppet omfattar och hur detta tar sig uttryck är dock påtagliga.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får därför i uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om s.k. omvändelseterapi riktad mot unga hbtq-personer. I uppdraget ingår även att i dialog med relevanta aktörer samla och redovisa en bild av unga hbtq-personers egna erfarenheter av företeelser som har uppfattats som omvändelseterapi. Myndigheten ska beakta den kunskap som finns bland de aktörer som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck såsom Länsstyrelsen i Östergötland och kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck, Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen, Barnafriad vid Linköpings universitet m.fl. För att inhämta ungas egna erfarenhet kan även organisationer som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck eller för hbtq-personers rättigheter besitta värdefull information.

Frågan om hedersrelaterat våld och förtryck nämns särskilt i januariavtalet, som är en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. Bland annat anges att kompetensen om hedersrelaterat våld ska öka, att det behövs ett tydligt barnrättsperspektiv i arbetet mot hedersförtrycket, att hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas genom strängare straff, samt att brott med hedersmotiv ska utgöra en egen brottsrubricering. Hedersbrottsutredningen har fått i uppdrag att bl.a. analysera och ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2019:43 Straffansvar för hedersrelaterat våld och förtryck). Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2020.

Uppdraget till MUCF bör ses som en fördjupning i denna fråga som kompletterar det övergripande uppdraget till myndigheten om att kartlägga

och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers levnadsvillkor (A2020/01666/MRB).

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Pia Kjellander

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Utrikesdepartementet/KC

Kulturdepartementet/CSM

Barnombudsmannen

Brottsförebyggande rådet

Diskrimineringsombudsmannen

Folkhälsomyndigheten

Göteborgs universitet/Nationella sekretariatet för genusforskning

Jämställdhetsmyndigheten

Kammarkollegiet

Linköpings universitet/Barnafrid

Länsstyrelsen i Östergötland

Migrationsverket

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Statens kulturråd

Statens skolverk

Uppsala universitet/NCK